

Internacjonalizacja procesu edukacji w przestrzeni e-learningu

W artykule zaprezentowano główne idee realizowanego projektu internetowej platformy edukacyjnej „EKOLAN”, opracowanego przez Instytut Kształcenia Ekonomicznego (IKE) Uniwersytetu w Oldenburgu. Projekt ukierunkowany jest na doskonalenie kompetencji nauczycieli przedmiotów ekonomicznych poprzez ich aktywny udział w profesjonalnie przygotowanych szkoleniach oraz pracach w ramach internetowej platformy edukacyjnej, pozwalającej doskonalić kompetencje zawodowe poza miejscem pracy. Innowacyjny charakter projektu wynika z zastosowania koncepcji rozwiązań hybrydowych, w tym nowoczesnych technik multimedialnych wykorzystywanych przy jego realizacji. Kompleksowość realizowanych rozwiązań umożliwia zdobycie cennej wiedzy (bazującej na doświadczeniach międzynarodowych) oraz daje możliwość doskonalenia współczesnych koncepcji i metod edukacji ekonomicznej w obszarze kluczowych kompetencji dla danego typu szkoły.

Zmiany dokonują się w otoczeniu pod wpływem procesu globalizacji i integracji europejskiej, niewątpliwie bodźcem do poszukiwania rozwiązań sprawdzonych, odważnych i kreatywnych, w różnych domenach organizacji uczących się, posiadających zdolność do rozpoznawania sygnałów płynących z otoczenia oraz elastycznego reagowania na te sygnały¹. W wyniku internacjonalizacji (umiejscowienia) organizacji w jej otoczeniu pojawiają się nowe elementy, które dotychczas nie miały istotnego znaczenia. Relacje między elementami, często bardzo różnymi i odległymi, stają się coraz bliższe² dzięki wirtualnej przestrzeni komunikacyjnej. Tworzy się gospodarka sieciowa, w której następuje przejście od gospodarowania i komunikowania w miejscu do działania w przestrzeni, znikają bariery

---

¹ Por. M. Czerska, *Ucząca się organizacja*, [w:] A. Czermiński, M. Czerska, B. Nogalski, R. Rutka, J. Apanowicz, *Zarządzanie organizacjami*, TNOiK „Dom Organizatora”, Toruń 2001, s. 539.

² Por. B. Jasiński, *Turbulencja otoczenia*, [w:] R. Krupski (red.), *Zarządzanie przedsiębiorstwem w turbulentnym otoczeniu*, PWE, Warszawa 2005, s. 21.

geograficzne³. Ponadto rozwój różnych form internacjonalizacji działalności gospodarczej (międzynarodowe transakcje, napływ inwestycji zagranicznych), jak również migracje zarobkowe młodego pokolenia Polaków wywierają istotny wpływ na proces edukacji ekonomicznej. To one przyczyniają się do rozumienia elastyczności jako *zdolności konfigurowania różnego rodzaju zmian, nadawania im określonych priorytetów*⁴.

Niewątpliwie priorytetem jest wykorzystanie współczesnych technologii internetowych w ramach e-learningu, *będącego systemem uczenia się lub kształcenia przy użyciu technologii informacyjnej*⁵. E-learning staje się innowacyjnym rozwiązaniem w stosunku do tradycyjnego nauczania. Jest zarazem narzędziem pozyskiwania nowoczesnej wiedzy, także na płaszczyźnie międzynarodowej. A z uwagi na to, ma istotny wpływ na jakość kształcenia, przyczynia się do możliwości bycia konkurencyjnym na europejskim i globalnym rynku pracy. W tym kontekście na znaczeniu zyskują nowe kompetencje nauczycieli, którzy potrafią wykorzystywać możliwości dostępu do wiedzy poprzez aktywne uczestnictwo w projektach europejskich.

Celem artykułu jest przedstawienie istoty polsko-niemieckiego projektu internetowej platformy edukacyjnej *EKOLAN* oraz zastosowanych w nim rozwiązań.

Charakterystyka projektu i stosowanych rozwiązań

Projekt internetowej platformy edukacyjnej *EKOLAN* został opracowany w Instytucie Kształcenia Ekonomicznego (IKE) Uniwersytetu w Oldenburgu. Instytut specjalizuje się w zakresie metodologii nauczania ekonomii w szkołach różnego typu w Niemczech. Posiada bogate doświadczenie w zakresie wspierania internetowych kursów podwyższania kwalifikacji nauczycieli w landach: Badenia-Wirtembergia, Brandenburgia, Brema, Hamburg, Hesja, Meklemburgia-Pomorze Przednie, Nadrenia-Północna Westfalia, Nadrenia Palatynat i Turyngia oraz krajach Europy środkowej i Wschodniej⁶.

Obecny projekt bazuje na, zrealizowanym w latach 2003–2006, projekcie *Ekonomia do Polskich szkół – EKOPOS*. Stanowi jego udoskonalenie, a także rozwinięcie warsztatów w

---

³ Por. S. Łobejko, *Konkurencyjność przedsiębiorstw w gospodarce sieciowej*, [w:] A. Sosnowska, S. Łobejko (red.), *Drogi do sukcesu polskich małych i średnich przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa 2008, s. 111.

⁴ Por. G. Osbert-Pociecha, *Rola elastyczności w ewolucyjnym i rewolucyjnym rozwoju przedsiębiorstwa*, [w:] J. Skalik (red.), *Zmiana warunkiem sukcesu. Dynamika zmian w organizacji – ewolucja czy rewolucja*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2006, s. 137.

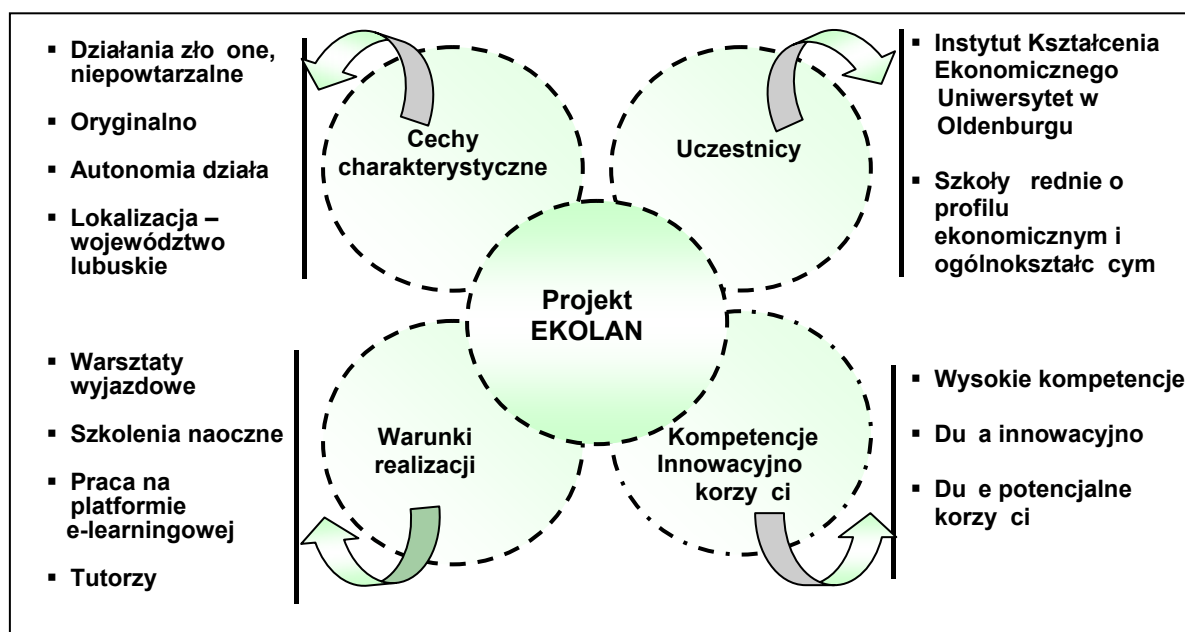
⁵ M. Armstrong, *Zarządzanie zasobami ludzkimi*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2005, s. 34.

⁶ *Lotus. Domino*, <http://lspace6.via-on-line.de>, [22.10.2008].

formie tradycyjnej i prace na platformie internetowej oraz wdrażanie koncepcji i metod edukacji ekonomicznej w trakcie zajęć lekcyjnych. W projekcie uczestniczą nauczyciele oraz dyrektorzy szkół ponadgimnazjalnych o profilu ogólnym i ekonomicznym z województwa lubuskiego (rys. 1 i 2). Projekt ukierunkowany jest na doskonalenie kompetencji nauczycieli przedmiotów ekonomicznych poprzez ich aktywny udział w profesjonalnie przygotowanych szkoleniach, pozwalających doskonalić kompetencje zawodowe poza miejscem pracy.

W ramach projektu opracowano ponad 70 modułów z zakresu mikro- i makroekonomii, prawa, dydaktyki oraz metodyki. Do pozyskania wiedzy służyły warsztaty wyjazdowe, zorganizowane w formie sesji polegających na uczestnictwie w spotkaniach konsultacyjnych w trybie tradycyjnym. Ich celem jest przede wszystkim wspólne wypracowywanie metodyki realizacji poszczególnych partii materiału. Sprzyja to bardziej wymianie doświadczeń i informacji, jak i uczeniu się przy okazji formalnych i nieformalnych kontaktów⁷. Obok modułów z zakresu wiedzy zawodowej realizowane są również moduły z dydaktyki i metodyki oraz moduły dotyczące możliwości zastosowania nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych w edukacji ekonomicznej. Uzupełnieniem jest praca na platformie e-learningowej.

Rysunek 1. Elementy charakterystyczne projektu

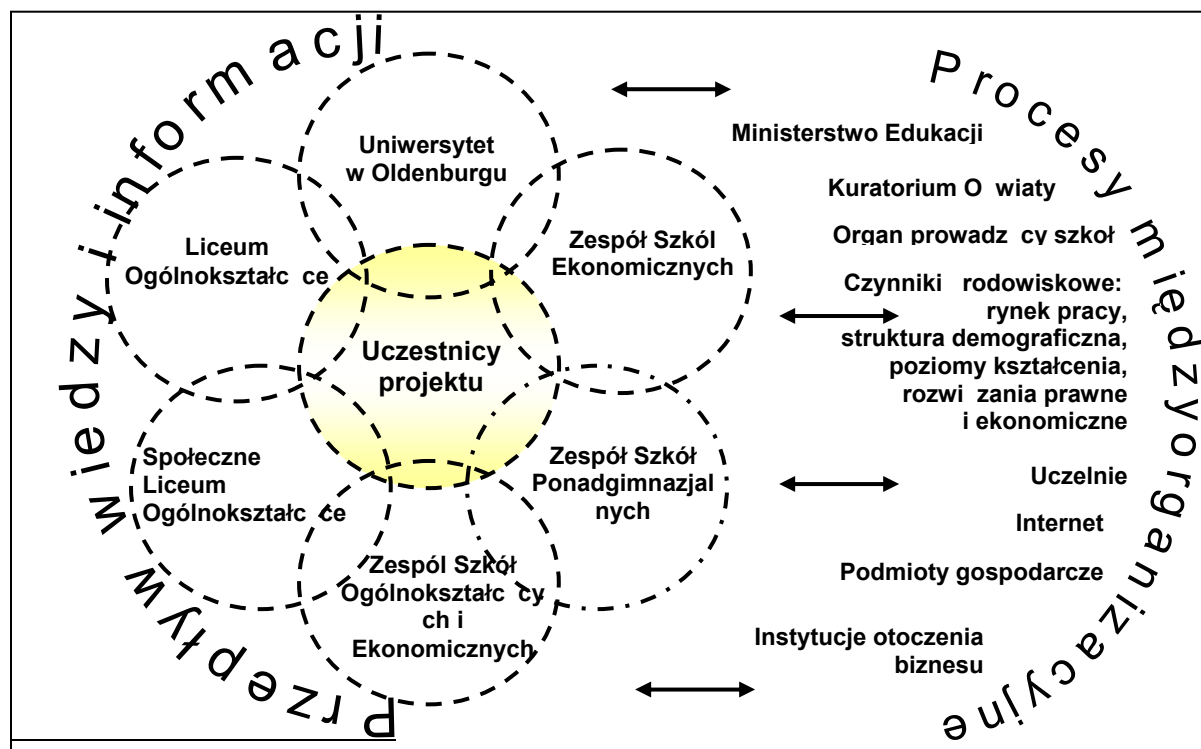
Źródło: opracowanie własne

⁷ Por. B. Mikula, *Organizacje oparte na wiedzy*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2006, s.161.

Istotne znaczenie w kontekście funkcjonalności platformy mają narzędzia usprawniające proces nauczania. Wnoszą one jako do procesu edukacji, poszerzając go o narzędzia w dużej mierze niedostępne podczas tradycyjnego, stacjonarnego szkolenia. Wśród wykorzystywanych narzędzi są fora dyskusyjne. Warto zaznaczyć, że oprócz forum głównego pojawia się kawiarenka (do osobistych rozmów) i fora grupowe. W razie potrzeby uruchamiana jest przez kierujących kursami komunikacja synchroniczna (do krótkich rozmów) w formie czatu. Komunikacji między uczestnikami służy komunikator, a po redniectwem którego przesyłane są wiadomości e-mail. Proces komunikacji staje się pełniejszy dzięki informacjom o uczestnikach projektu, zamieszczanych w profilach. W module *Materiały* znajduje się baza wiedzy oraz różnorodne pomoce dydaktyczne.

Powiązania uczestników projektu w ramach platformy edukacyjnej skutkują wzrostem relacji wewnątrzorganizacyjnych i międzyorganizacyjnych. To one powodują powstawanie różnorodnych sieci powiązań i wzorców zachowań⁸. Tworzą tym samym zupełnie odmienne od dotychczasowych przestrzenie konkurowania, w których zdolność do zmiany i adaptacji oddziałuje na zmianę sposobów zachowania. Szkoły zamiast konkurować zaczynają ze sobą współpracować (rys. 2).

Rysunek 2. Przepływ wiedzy i informacji między uczestnikami projektu i podmiotami zewnętrznymi

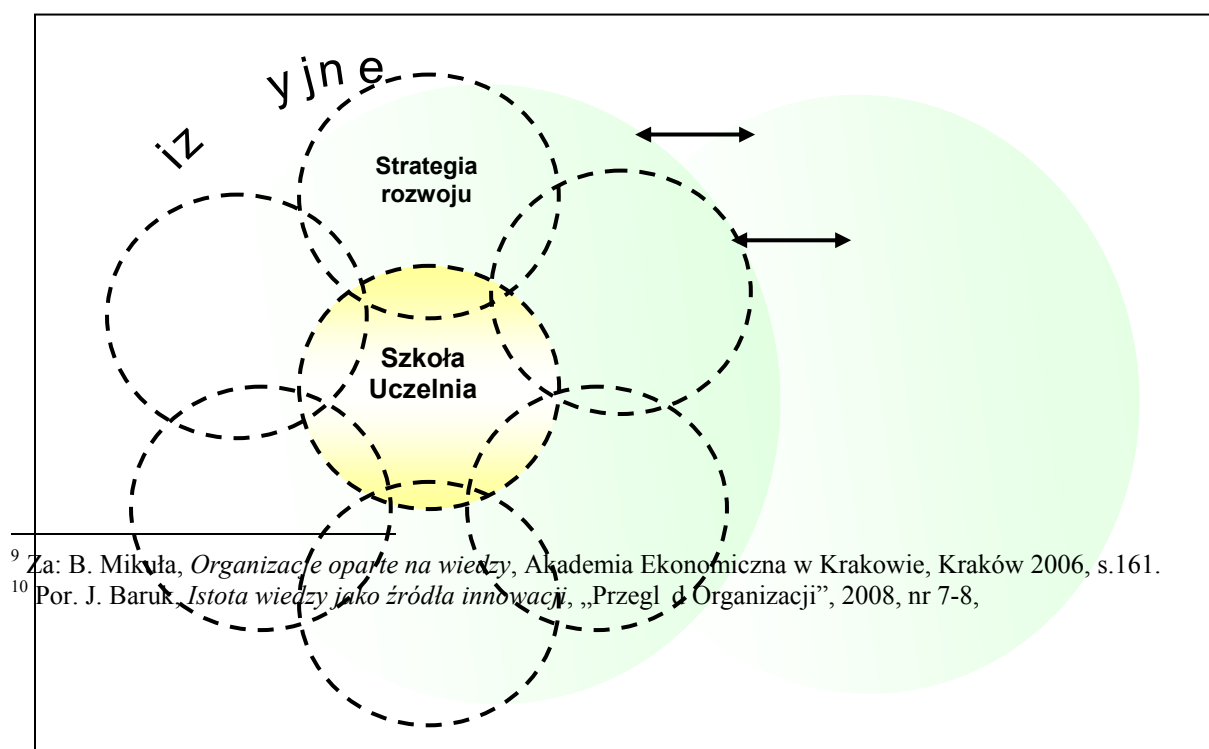

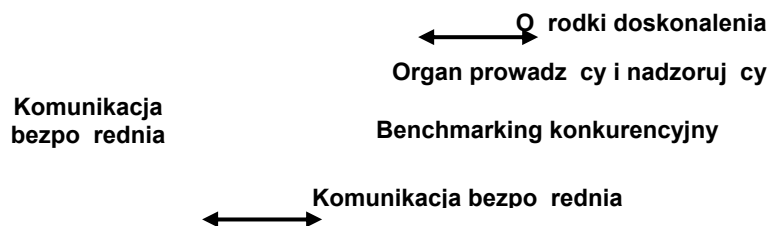
⁸R. Krupski, *Elastyczność organizacji*, [w:] tego (red.), *Zarządzanie przedsiębiorstwem w turbulentnym otoczeniu*, PWE Warszawa 2005, s. 21.

Źródło: opracowanie własne

W tak zarysowanej rzeczywistości istotnego znaczenia nabiera umiejętność uczenia się. Według B. Mikuły organizacja ucząca się nabywa nową wiedzę czy umiejętności w reakcji na wewnętrzne lub zewnętrzne bodźce, które prowadzą do mniej lub bardziej permanentnych zmian kolektywnych zachowań, podnosząc efektywność działania organizacji⁹. Bodźce wewnętrzne wyznaczane są przez obraną strategię i procesy wewnętrzne zmierzające do sprostania zmieniającym się potrzebom. Za oddziaływanie zewnętrzne s wynikiem aktywności szeregu instytucji i podmiotów zaangażowanych w proces edukacji i kształcenia (rys.3). Ponadto praca w zespołach zadaniowych i prezentacja ich wyników na tle pozostałych grup oraz na forum internetowym jest niewątpliwie doskonałą okazją do konfrontacji własnych umiejętności i wiedzy. Uczenie się od innych oraz zdobywanie doświadczeń z zespołowym działaniem pozwala porównywać się z najlepszymi (*benchmarking* wewnętrzny) i doskonalić swój warsztat pracy. Warsztaty umożliwiają ujawnienie wiedzy tkwiącej w umysłach poszczególnych uczestników, jej wzbogacenie oraz przetransformowanie na płaszczyznach projektów i pomysłów innowacyjnych. Ponadto dostęp do wiedzy i informacji udostępnianej na platformie edukacyjnej *EKOLAN* pozwala na generowanie „modeli myślowych” i zdobywanie umiejętności wspieranych technologii informatycznych. Sprzyja to transformowaniu wiedzy ukrytej, która, przechodząc na innych uczestników grupy, staje się wiedzą jawną¹⁰.

Rysunek 3. Przepływ informacji i komunikacja w procesach wewnątrzorganizacyjnych i międzyorganizacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Prac grup koordynuj tutorzy wykonuj cy zadania dydaktyczne, organizacyjne, społeczne i techniczne (odpowiadaj za przydział zada , konsultacje i kontrol). Ich umiej tno ci w zakresie koordynacji s szczególnie istotne z uwagi na nierutynowy charakter działa i du współzale no zada ¹¹. Tutorzy¹² otrzymuj wsparcie i pomoc ze strony Instytutu Kształcenia Ekonomicznego i Center for Life Long Learning (C3L) Uniwersytetu Oldenburskiego. Stale doskonal swój warsztat pracy poprzez wymian do wiadczze pomi dzy osobami zaangażowanymi w projekt. Ponadto istnieje system „metatutorów”, do których uczestnicy projektu mog si zwraca o pomoc w sytuacji, gdy problemy nie mog by rozwi zane przez tutorów.

Niew tpliw zalet szkole jest powi zanie nauki z praktyk , która daje mo liwo pozyskania kompleksowej wiedzy bazuj cej na do wiadzeniach, zarówno szkół jak i przedsi biorstw funkcjonuj cych w Polsce oraz w Niemczech. Dominuj ce aspekty empirycznego uczenia si pozwalaj *oczyścić wiedzę poprzez odrzucanie elementów nieprzydatnych, nie przynoszących oczekiwanych efektów lub błędnych, poprzez zastosowanie wcześniej pozyskanej nowej wiedzy podczas tradycyjnego i cybernetycznego uczenia się. Cybernetyczne uczenie się polega na odkrywaniu nowych sposobów widzenia i rozumienia norm, reguł, zasad, standardów rządzących funkcjonowaniem organizacji, ich kwestionowaniu i zmianie, innymi słowy jest to proces odrzucania starych nawyków i sposobów myślenia, które warunkują ich zachowanie*¹³. Sprzyja to niew tpliwie elastycznemu my leniu i działaniu, jak równie pozwala na wyrabianie umiej tno ci zastosowania znanych metod, narz dzi i rodków do prezentacji w nowy sposób.

Zaprojektowane w ramach oprogramowania moduły umo liwiają dost p do informacji i wiedzy w czasie rzeczywistym (*Real Time*). Pozwala to na dost p do cyfrowych materiałów dydaktycznych oraz wygenerowanej wiedzy wszystkich uczestników, którzy w dowolnym

¹¹ Por. M. Trocki, B. Grucza, K. Ogonek, *Zarządzanie projektami*, PWE, Warszawa 2003, s. 65.

¹² Angielskie słowo *tutor* oznacza osob pełni c funkcje nauczyciela osobistego, instruktora, doradcy i przewodnika.

¹³ Tam e, s. 162–163.

czasie rzeczywistym zamieszczają wyniki swoich badań, przeprowadzonych w ramach określonej tematyki na różnych i różnie zlokalizowanych rynkach. Integrują tym samym, poprzez sprawny system wymiany informacji, prace poszczególnych grup i ich koordynatorów. Dzięki temu uczestnicy projektu wnoszą do niego określony poziom wiedzy, a z drugiej strony zespoły robocze i szkoleniowcy przekazują im część własnej wiedzy poprzez system pracy i wzajemnych powiązań¹⁴. W ten sposób powstaje baza wiedzy zawierająca różne modelowe rozwiązania adekwatne do sposobu funkcjonowania poszczególnych uczestników rynku, stosownie do zmian zachodzących w zmiennym otoczeniu.

Niewątpliwie nowością w projekcie są wirtualne zespoły skupiające nauczycieli w ramach określonych grup. Dobór osób do grup wirtualnych odbywa się na zasadzie odpowiednich kompetencji, do wiadczenia i przestrzennego rozmieszczenia. Sama idea tworzenia zespołów wirtualnych tkwi w następujących założeniach¹⁵:

- nie są one formalnym elementem struktury organizacyjnej danej jednostki;
- realizują zadania przekraczające istniejące podziały organizacyjne;
- mogą działać stale, okresowo lub być powoływane w określonej sytuacji;
- ich skład może się zmieniać (zespół powinien skupiać ludzi o niezbędnych i najwyższych kwalifikacjach z punktu widzenia realizowanego zadania);
- członkowie zespołu mogą posiadać określone stanowisko w jakiejś innej jednostce;
- każdy członek zespołu wirtualnego może być jednocześnie nie integratorem w innym zespole wirtualnym;
- pracami zespołu kierują tutorzy integrujący członków zespołu;
- członkowie zespołu nie muszą rozwiązywać problemu w jednym wspólnym miejscu pracy – mogą pracować poza nim, wykorzystując do komunikacji się komputery, telefony, wideokonferencje itp.

Wytworzona w ten sposób wiedza (w procesie cybernetycznego uczenia się) znajduje swoje zastosowanie tak na gruncie tradycyjnego uczenia się (w szkole podczas zajęć), jak również w sytuacjach praktycznych (rys. 4). *To wszystko ma wpływ na przekształcanie*

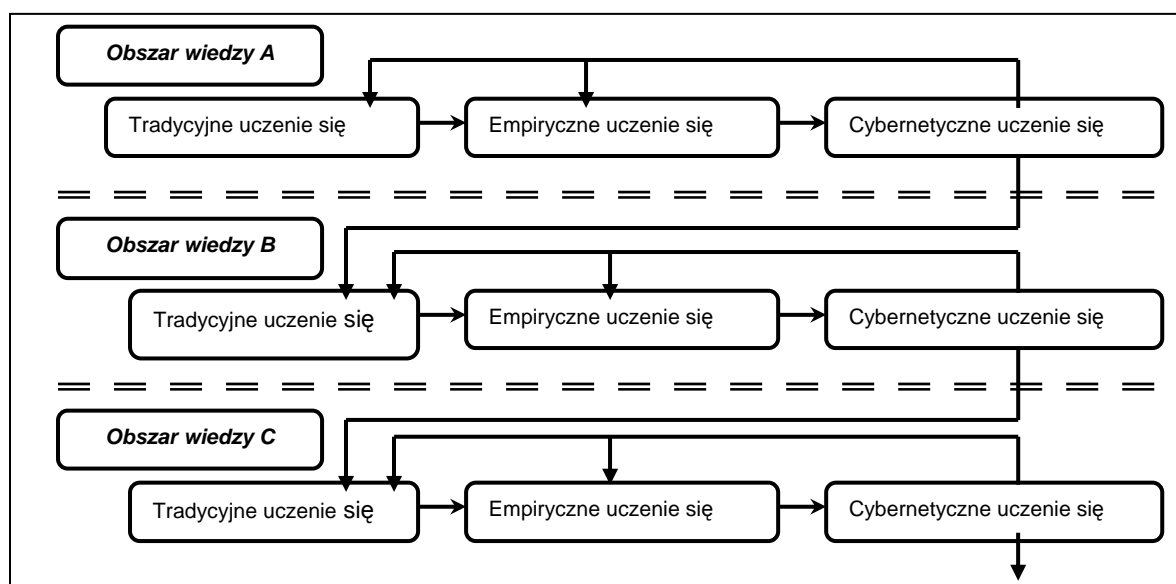
---

¹⁴ Por. A.P. Wiatrak, *Zarządzanie wiedzą w przedsiębiorstwie Istota, Zakres i Korzyści*, [w:] J. Bogdanienko, M. Kuzela, I. Sobczak, *Zarządzanie wiedzą w warunkach globalnej współpracy przedsiębiorstw*, Adam Marszałek, Toruń 2007, s. 14.

¹⁵ Por. Z. Jasiński, *Rozwój techniki jako źródło zmian w organizacji i funkcjonowaniu przedsiębiorstw*, http://www.zti.com.pl/institut/pp/referaty/ref22_full.html, [22.10.2008].

modeli myślowych nauczycieli i uczniów w efekcie uzyskania nowych informacji oraz zmiany ich zasobów wiedzy¹⁶.

Rysunek 4. Nastęstwo subprocesów składowych organizacji uczenia się

Źródło: B. Mikula, *Organizacje oparte na wiedzy*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2006, s. 165

Podsumowanie

Międzynarodowe projekty edukacyjne stają się istotnym elementem dostosowania do zachodzących zmian, towarzyszących procesowi globalizacji. Stanowi wyzwanie i jednocześnie efektem zapotrzebowania przedsiębiorców krajowych, jak i zagranicznych, którzy oczekują od pracowników umiejętności i wiedzy wspomaganą najnowszymi rozwiązaniami w zakresie techniki i technologii.

Zaprezentowane w opracowaniu rozwiązania w obszarze internacjonalizacji edukacji ekonomicznej dotyczą polsko-niemieckiego projektu *EKOLAN*, bazującego na wcześniej zrealizowanym w latach 2003-2006 projekcie *Ekonomia do Polskich szkół – EKOPOS*.

Udział w internetowej platformie edukacyjnej oraz warsztatach i szkoleniach jest niewątpliwie okazją do konfrontacji programów, metodologii i technik nauczania, jak również

¹⁶ Por. M. Trocki, B. Grucza, K. Ogonek, *Zarządzanie projektami*, PWE, Warszawa 2003, s. 165.

umiejętności interpersonalnych (dzielenia się wiedzą i jej praktycznym wykorzystaniem w projektach), kooperacji i współdziałania przy projektowaniu oraz realizacji pomysłów w sieci. Uczestnictwo nauczycieli w platformie internetowej z jednej strony zwiększa ich autonomię jako uczestników projektu, zapewniając im dużą niezależność, zaś z drugiej strony wymaga od nich znacznej samodzielności, podejmowania inicjatywy w wielu różnych sytuacjach,¹⁷ zdolności komunikacji interpersonalnej oraz umiejętności organizowania własnego czasu pracy jak również doskonalenia własnych umiejętności. Platforma jest także źródłem cennej wiedzy i dostarcza możliwości doskonalenia współczesnych koncepcji i metod edukacji ekonomicznej w obszarze kluczowych kompetencji dla danego typu szkoły.

Bibliografia

- M. Armstrong, *Zarządzanie zasobami ludzkimi*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2005.
- J. Baruk, *Istota wiedzy jako źródła innowacji*, „Przebieg Organizacji” 2008, nr 7–8.
- M. Czerska, *Ucząca się organizacja*, [w:] A. Czermiński, M. Czerska, B. Nogalski, R. Rutka, J. Apanowicz, *Zarządzanie organizacjami*, TNOiK „Dom Organizatora”, Toruń 2001.
- A. Jasińska, *Innowacje i innowacyjność przedsiębiorstw*, [w:] R. Krupski (red.), *Zarządzanie przedsiębiorstwem w turbulentnym otoczeniu*, PWE, Warszawa 2005.
- B. Jasiński, *Turbulencja otoczenia*, [w:] R. Krupski (red.), *Zarządzanie przedsiębiorstwem w turbulentnym otoczeniu*, PWE, Warszawa 2005.
- Z. Jasiński, *Rozwój techniki jako źródło zmian w organizacji i funkcjonowaniu przedsiębiorstw*, http://www.zti.com.pl/institut/pp/referaty/ref22_full.html.
- R. Krupski, *Elastyczność organizacji*, [w:] tegoż (red.), *Zarządzanie przedsiębiorstwem w turbulentnym otoczeniu*, PWE, Warszawa 2005.
- S. Łobejko, *Konkurencyjność przedsiębiorstw w gospodarce sieciowej*, [w:] A. Sosnowska, S. Łobejko (red.), *Drogi do sukcesu polskich małych i średnich przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa 2008.
- B. Mięka, *Organizacje oparte na wiedzy*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2006.
- G. Osbert-Pociecha, *Rola elastyczności w ewolucyjnym i rewolucyjnym rozwoju przedsiębiorstwa*, [w:] J. Skalik (red.), *Zmiana warunkiem sukcesu. Dynamika zmian w organizacji – ewolucja czy rewolucja*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2006.
- M. Trocki, B. Grucza, K. Ogonek, *Zarządzanie projektami*, PWE, Warszawa 2003.

---

¹⁷ Por. M. Trocki, B. Grucza, K. Ogonek, *Zarządzanie projektami*, PWE, Warszawa 2003, s. 96.

T. Wielecki, *Ewolucyjny model doskonalenie firmy XXI wieku: od ISO i TQM do organizacji inteligentnej*, [w:] W. M., Grudzewski, I.K Hejduk. (red.), *Przedsiębiorstwo przyszłości*, Difin, Warszawa 2001.

Netografia

Institut für Ökonomische Bildung (IÖB), <http://www.ioeb.de>.

Lotus. Domino, <http://lspace6.via-on-line.de>.

Ökonomische Bildung online, <http://www.oebo.de>.

O. Zawacki, *Zum Verhältnis von Online Lehre und Fernstudium*, <http://www.uni-oldenburg.de/zef/zawacki/gmw01.pdf>.

Abstract

The changes occurring in the environment, stimulated by the process of globalization and European integration, have an important influence on education process. E-learning becomes an innovative solution when compared to traditional learning. It is an instrument of gaining modern knowledge, properly placed in the international context. The paper presents the idea of a Polish-German project of economic education, called EKOLAN, which uses the Internet website as an educational platform.

Nota o autorze

Autor jest adiunktem w Zakładzie Zarządzania Strategicznego na Wydziale Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu Zielonogórskiego. Jego zainteresowania naukowe koncentrują się wokół zagadnień związanych z metodami i koncepcjami zarządzania w sektorze MSP oraz edukacji ekonomicznej w ramach projektów europejskich.